

Su darbu susijusių paslydimų, griuvimų ir kritimų prevencija

Paslydimai, griuvimai ir kritimai ⁽¹⁾ yra dažniausia nelaimingų atsitikimų priežastis visuose sektoriuose, pradedant sunkiąja pramone ir baigiant įstaigų veikla. Valstybėse narėse šios priežastys yra pagrindinės nelaimingų atsitikimų, dėl kurių netenkama darbingumo trims ir daugiau dienų, priežastys ⁽²⁾.

Darbuotojai, dirbantys smulkiuose ir vidutinėse įmonėse (SVI), ypač įmonėse, kuriose dirba iki 50 darbuotojų, dažniau susiduria su nelaimingų atsitikimų rizika. Paprastų kontrolės priemonių naudojimas gali sumažinti paslydimų ir griuvimų pavojų. Šiame informaciniame biuletenyje pateikiami patarimai tinka visų tipų ir dydžių įmonėms.

Darbdavio atsakomybė

Reikalavimai, išdėstyti Europos direktyvoje ⁽³⁾ (apie darbovietes, saugos ženklus, asmenines apsaugines priemones, Pagrindinėje direktyvoje apie saugą) ir susiję su paslydimais ir griuvimais yra šie:

- Užtikrinti, kad ten, kur įmanoma, **darbo vietose** būtų pakankamas natūralus apšvietimas bei darbo vietose būtų įrengtas dirbtinis apšvietimas, tinkamai saugantis darbuotojų saugą ir sveikatą;
- Užtikrinti, kad **darbo vietose grindys** būtų fiksuotos, stabilios bei lygios, neturėtų iškilimų, skylių arba nuolydžių, nebūtų slidžios;
- Įrengti saugos ir/arba sveikatos ženklus ten, kur negalima išvengti pavojų arba tinkamai sumažinti, naudojant prevencijos priemones;
- Aprūpinti darbuotojus **asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis** (pvz., apsaugine avalyne), tinkamai saugančia nuo pavojų ten, kur jų negalima išvengti kitomis priemonėmis. AAP turi būti patogios ir gerai prižiūrimos, kad nesukeltų papildomų pavojų;
- Laikytis bendrosios sveikatos ir saugos valdymo **systemos**: rizikos vertinimas ir prevencija, kolektyvinių priemonių rizikoms išvengti pirmenybė prieš asmenines, informavimas ir mokymas, konsultavimasis su darbuotojais, saugos koordinavimas su rangovais.

Minimalūs reikalavimai, nustatyti direktyvoje, yra perkelti į **nacionalinę teisę**, kurioje gali būti numatyti papildomi reikalavimai.

Reikalaujama konsultuotis su darbuotojais. Pasitelkus jų žinias, galima užtikrinti, kad pavojai nustatomi teisingai ir įgyvendinami tinkami sprendimai.

Sveikos ir saugios darbo aplinkos palaikymas nėra vien tik vadovų pareiga. **Darbuotojai** taip pat turi bendradarbiauti ir rūpintis savo bei kitų darbuotojų sauga, laikytis instrukcijų pagal jiems organizuotus mokymus. Kiekvienas turi siekti prisidėti prie sveikatos ir saugos gerinimo.

Nelaimingų atsitikimų prevencija - rizikos valdymas

Taikant gerą sveikatos ir saugos valdymo sistemą, nelaimingų atsitikimų prevencija vykdoma:

- Identifikuojant problemines sritis;
- Priimant sprendimus ir juos įgyvendinant;
- Tikrinant, ar vykdomi veiksmai yra efektyvūs.

Procesą sudaro keletas etapų:

Problemos identifikavimas ir planavimas:

Reikia identifiikuoti pagrindines sritis, kuriose yra paslydimų, griuvimų, kritimų pavojus, pvz., nelygios grindys, blogai apšviesti laiptai – bei nustatyti pagerinimo tikslus.

Darbo įrenginius ir procedūras reikia parinkti taip, kad būtų galima vykdyti šių pavojų prevenciją arba kontrolę.

Organizavimas

Reikia aiškiai nustatyti atsakomybę už saugos ir sveikatos užtikrinimą įvairiose darbo zonose.

Kontrolė

Patikrinimai būtini tam, kad darbo procedūros ir procesai būtų atliekami tinkamai. Turi būti vykdomas tokios veiklos kaip valymo ir priežiūros darbai, registravimas.

Monitoringas ir peržiūra

Reikalingos periodinės peržiūros. Ar mažėja nelaimingų atsitikimų skaičius? Ar atliekant saugos patikrinimus, nustatoma mažiau potencialių pavojų?

Darbdaviai privalo vertinti pavojus ir rizikas darbuotojams bei kitiems asmenims (įskaitant lankytojus, rangovus ir visuomenės narius), kurias gali veikti pavojai. Taip pat reikia išanalizuoti paslydimų ir griuvimų pavojus. Rizikos vertinimą reikia reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti, įskaitant tuos atvejus, kai atsiranda reikšmingi pasikeitimai, pvz., įdiegiami nauji įrenginiai arba procedūros.

Gera darbo praktika

Kur galima, reikia stengtis **pašalinti** riziką jos atsiradimo šaltinyje (pvz., išlyginti nelygų grindų paviršių). Antra priimtina priemonė yra **pakeitimas** (pvz., naudojant alternatyvų grindų valymo būdą), po kurio seka atskyrimas (pvz., užtvarų naudojimas, neleidžiant darbuotojams vaikščioti šlapiomis grindimis). Galutinė prevencijos priemonė - **apsauga** (apsauginė avalynė su neslystančiais padais). Asmeninių apsauginių priemonių naudojimas turi būti paskutinė apsaugos forma, kai būna panau-

⁽¹⁾ „Kritimai“ reiškia „kritimus iš nedidelio aukščio“ – mažiau nei 2 m.

⁽²⁾ Darbuotojų saugos ir sveikatos būklė Europos Sąjungoje – Pilotinė studija. 2000. Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. ISBN 92-828-9272-7.

⁽³⁾ <http://europe.osha.eu.int/> pateikiamos nuorodos į ES teisės aktus, detalias Komisijos rekomendacijas SVI ir rizikos vertinimą bei į valstybių narių tinklapius, kuriuose galite rasti nacionalinius teisės aktus, įgyvendinančius direktyvas bei rekomendacijas

dotos visos organizacinės ir techninės priemonės. Dažnai yra paprastų, bet efektyvių priemonių, kurios gali sumažinti arba pašalinti paslydimų ir suklydimų pavojų. Prevenciniai veiksmai yra šie:

Gera tvarka – bloga tvarka ir netvarkingumas yra pagrindinė paslydimų ir griuvimų priežastis. Darbo aplinka turi būti švari ir tvarkinga, ant grindų ir praėjimo takų neturi būti išmėtytų, trukdančių daiktų. Reguliariai šalinkite šiukšles, kad jos nesikaupytų.

Valymas ir priežiūra – reguliarus valymas ir priežiūra mažina rizikas. Reguliariai reikia šalinti šiukšles bei palaikyti darbo zonoje švarą. Valymo metodai ir įranga turi būti pritaikyti valomam paviršiui. Atlikdami valymo ir priežiūros darbus, pasistenkite nesukelti naujų paslydimų ir suklydimų pavojų.

Apšvietimas – užtikrinkite gerą apšvietimo lygį, šviesos išdėstymą ir veikimą taip, kad visas grindų paviršius būtų vienodai apšviestas ir visi potencialūs pavojai, pvz., kliūtys bei išsilieję skysčiai būtų aiškiai matomi. Praėjimai turi būti saugiai apšviesti. Galį reikėti lauko apšvietimo, nes lauke esančios darbo vietos turi būti tinkamai apšviestos.

Grindys – grindis reikia reguliariai patikrinti, ar jos nėra apgadintos ir reikalui esant, pataisyti. Potencialūs paslydimus ir griuvimus gali sukelti skylės, įtrūkimai, nepritvirtinti kilimai bei patiesalai. Bet kurioje vietoje grindų paviršius turi atitikti atliekamą darbą, pvz., gali reikėti, kad grindys būtų atsparios tepalams ir chemikalams, naudojamiems gamybos procesuose. Grindų padengimas arba cheminis apdorojimas gali padidinti jų atsparumo slydimui savybes. Grindys turi būti švarios.

Laiptai – daug nelaimingų atsitikimų įvyksta ant laiptų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas žymėjimas bei pakankamas apšvietimas. Dažnai sunku įžiūrėti kitus paviršių aukščio pasikeitimus, pvz., rampas. Jas reikia pažymėti tinkamais saugos ženklais.

Skysčių išsiliejimai – nedelsdami juos išvalykite, naudodami tinkamą valymo metodą (gali reikėti cheminio apdorojimo). Kai grindys šlapios, naudokite įspėjamuosius ženklus bei nurodykite alternatyvius praėjimus. Dėl ko įvyko skysčio išsiliejimas – ar galima pakeisti darbo metodus arba darbo vietą tam, kad sumažėtų išsiliejimų?

Kliūtys – kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.

Nepritvirtinti kabeliai – pastatykite įrangą taip, kad kabeliai netrukdytų vaikščioti pėstiesiems. Pritvirtinkite kabelius saugiai prie paviršių.

Avalynė – Darbuotojai turi dėvėti avalynę, pritaikytą prie jų darbo aplinkos. Atsižvelkite į darbo pobūdį, grindų paviršių, būdingą grindų būklę ir padų atsparumo slydimui savybes.

Lauke esančios darbo vietos – darbo vietos, esančios lauke, turi būti įrengtos taip, kad paslydimų ir griuvimų rizika būtų minimali, pvz., esant apledėjimui, taikyti priemones prieš paslydimą ir dėvėti tinkamą avalynę.

Sprendimų suradimas - praktinė prevencija

Atvejų tyrimai parodo paprastų prevencijos žingsnių taikymo naudą. Čia aprašomas įvykęs nelaimingas atsitikimas, kuris privertė imtis prie-

monių. Bet įmonės gali pasimokyti iš tokios patirties ir vykdyti aktyvią panašių nelaimingų atsitikimų prevenciją savo įmonėje. **Paslydimus ir griuvimus dažnai galima sumažinti mažai arba nieko nekainuojančiomis priemonėmis.**

Atvejo tyrimas

Darbuotojas užkliuvo ir suklypo ant gulinčios suslėgto oro žarnos, paliktos praėjime. Oro vamzdžių linija po naudojimo nebuvo sutvarkyta. Praėjimas buvo prastai apšviestas ir incidentas įvyko naktį. Po šio įvykio tyrimo, kompanija įrengė prožektorius praėjimuose ir perkėlė oro liniją bei žarną į kitą vietą. Dabar darbuotojai apmokomi saugos ir tvarkos.

Tolimesnė informacija

Daugiau informacijos apie gerą saugos valdymą galite rasti Agentūros tinklalapyje adresu <http://osha.eu.int/ew2003/>. Visus Agentūros leidinius galima parsisiųsti nemokamai. „Su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų prevencija“ yra Europos saugos ir sveikatos darbe savaitės, vykdomos valstybėse narėse 2001 m. spalio mėn., tema. Daugiau informacijos rasite: <http://osha.eu.int/ew2001/>. Agentūros tinklalapyje yra nuorodos į valstybių narių tinklapius, kuriuose galite rasti nacionalinių teisės aktų ir rekomendacijų apie paslydimus ir griuvimus: <http://lt.osha.eu.int/Lietuva>.

